

**Lukemista Suomen Rahwaalle,
Wiipurista.**

II.

Satuja,

Ch. Friman'ilta.

1. Kaltojärveläiset.
2. Raision Kirkon Rakentaminen.
3. Kuninkatar Semiramis.
4. Kiittämätöin.
5. Gasaël.
6. Uskollisuus.
7. Beduiini.

Wiipurissa, 1849.

J. Cederwaller poikineen.

A. F. Cederwallerin kustannuksella.

Imprimatur:

I. U. Wallenius.

Sa'ut.

Satu*) on ajateltujen tapausten luonnollisin ja yksin-
 fertaisin sanallinen kuvaileminen eli kertoileminen. Jokai-
 sen luonnon helmassa elelevän kansan suussa säilyy mielen-
 sä näyte — sa'ut. Niin kauan kuin ihmisen järki pysytte-
 leikse luonnollisessa tilassansa, walistuksen vaikutuksitta, niin
 kauan myös ymmärryksensä ei ulotu etemmäksi silmänsä nä-
 köä, ja kaikki, mikä on sitä ulompana, näyttäikse hänestä
 ouoksi, kummaksi, luonnottomaksi, waan ei kuitenkään woi-
 mattomaksi; kertoelmansa siitä pukeikse sa'ulliseen pukuun,
 ehkä hän itse pitää sen toentapaisena. Waan niin kohta
 kuin ihmisen mieli ylenee, ymmärryksensä walistuu, silloin
 luonnottomuella ja kummalla ei ole enempätä perää, waan
 kaikki hän pyytää asetella luonnolliselle kannalle, ja sil-
 misjansä sa'ulla ei ole toentapaista perustusta ja kunnollista
 arwoa, mutta muuttuuvat mitättömiksi, joutawiksi loruiksi,
 ja muistista kaotettawiksi. Lausumme toistukseksi otamme
 kaikkein raaemmat ja tärkeimmat ihmiset, esimerkiksi Austra-
 lilaiset, jotka eivät ole wäheäkään saaneet tunteaksensa walis-
 tuksen woimaa, ja heijänki ymmärrys synnyttelee kauneita
 satuja; ja wastahakaan kaikkein walistuneimmat ihmiset, esi-
 merkiksi oppineet Europalaiset, ovat peräti muististansa
 kaottaneet satunsa, jotka löytyvät säilytettynä ainoastaan
 raa'an kansan suussa, joka niitä hauskaksensa rakkaista päi-
 wällisistä toista päästyhensä, rakastaa kertoella, sillä ajalla
 kuin walistunut kansa festissä käypi ja fortia lyöpi, muka
 aikansa kuluksi.

*) Satu merkitsee yhtä kuin saakkuna (selitetty Ruotsalaisesta sanasta saga) ja kasku.

Kyllä kaikei sa'ut eivät ole mitättömät ja valistuneil-
taksi unoukseen jätettävät, vaan ovat suuresta armostaki
ja säilyttämisen ansaitsevatki, jos otetaan waariin niiden wai-
futuksista ihmisen sanallisen ajatuksen juoksun teroittamisessa,
ja älynki herättämisessä; sillä eivätkö suurimmat nerot
niinkuin **Shakespeare, Byron, Lessing** ja moni muu, ole
intoutuneet satuja lukeissaan, ja niistä nestettä imeneet ja
perustuksia hankkineet suurille kirjateoksillensa. Vieläpä
usian ummikko Suomalaisen ymmärrys nytki pysyy kummis-
sa ja luonnottomissa, ja kertoelmansa niistä on satu. Pal-
jaita satuja ovat esimerkiksi Kalevalan runotki, ja muut
sestäpäiset Laulut, joita nykyaikoina niin ahkerasti kokoel-
laan, vaan itse haasti-sa'ut, joista runolliset syntyivät,
ovat Suomalaisiltaki oppineilta unoutetut, pitäen niitä mi-
tättöminä, ehkä toenperään niistä milt' ei suurempi voitto
olisi kirjallisuuellemme, kuin runoista. Niin kauan kuin
kirjallisueltamme puuttuivat omituiset, Suomalaiset, sa'ut,
niin kauan myöski ei meille synny omituisia mielle-kirjai-
suutta (kaunis- eli huwikirjallisuutta), erinomaittain Suoma-
laista mielenjuoksua ja jutelmaa kirjallisisa teoksissa.

Jokaisen sa'un perustuksena on tapaus, joko luonolli-
sessa tahi luonnottomassa muo'ossa. Näytiksi tähän suo-
mennamme, omien puutteessa, pari wanhanaikeista satua
eli tarinaa. Ne ovat otetut Jesuitin Maesseniuksen kirjoi-
tuksesta, joka on painettu **Palaestra Dramatica'n** nimi-
tyksellä, Kölnin kaupunkissa, 1657 vuotena. Yksi näistä
on luonnollisessa, mutta toinen luonnottomassa pu'uessa.

Enen Satu.

Haltajärveläiset.

Ohj. Friman'ilta.

Siipurissa,

1849.

S. Cederwallen poikineen.

Imprimatur: G. Rein.

Ennen kuin Suomalaiset joutuivat Paapeinsa valtaan, eleliwät he wapaina awarassa maassansa, joka ulottui Urali tuntureista Itämereen, Obi wirtaan ja Hartsi wuriin, ja Pohjais jäämerestä Mustaan ja Kaspien merehen — niin lauria oli muinais Suomalai sten maa-ala. Kotoisessa elämässänsä heillä oli waltti'aana oma luonnollinen järkensä. Jotain en talon isäntä oli kuningas ja rajatoin waltias talossansa ja pereessänsä. Kestinäisetsi kansaköymisetsi ja yhteisen waaran estämises si yhistyiwät likimmäiset talot ryhmi hin, ryhmät kylihin, nämät pitäjihin ja pitäjät kirkkafunttiin; ja jokaisesta näistä oli walittu mies, jota nimitettiin wanhimmak si. Koska yhteistä neuwottelemistä tarwittiin, niin kokoontuiwat mil lon wanhimmat, mil lon taas kaikki talon isännät kärkeihin, ja jos sattui wihollisia wastusteltawaksi, tahi kaukaisille maille lähetettäväksi, niin walitsi wat kesku'ustansa etewämmät ja woi makkaimmat itsellensä esimiebi ksi wainoteillä, tahi muissa waarallisis sa retkis sä, jois sa tarwittiin mon-

ta urosta yhteen ja miehen älyä käytellessä. Senlaisia esimiehiä muinais-suomalaisilla olivat Kalewa, Väinämöinen ja muut, joista muisto on meillemä säilynyt wanhoissa kansamme runoissa.

Näinä Suomalaisien sankari-ja wapa-aikona asui awaran Katto-järwen pohjaisella suunnalla, he'elmällisellä saarella, mahtawa Karjalaisien tihlakuunnan wanhin, Walamoinen, uros suuresta su'usta. Walamoinen oli ankara sankari so'issa, wiisas neuwoissa.

Walamoisella oli wäkirikas talo, waan oma pereensä pieni: naisensa Eukko ja tyttärensä Impi. Talossansa oli monta orjaa, mi oli so'asta saatu, mi weloista tuotu. Raitkea oli kyllä Walamon saaren isännällä, waan itse oli wanha, Eukko r'ähtynyt, Impi wähäikäinen. Immellä oli suloinen sulho, soria Sortawainen, nuori Newaisen poika, jota päiwä päiwältä uoteltiin sotaretkiltänsä Walamon saarelle tulemaan, neitiä kosihoimaan ja kotihinsa Sortawalaan wiemään.

Kowaksi lykyksi tuli Walamon saarelle Tuoni ennen sulhoa; wei Ison ja Emon Tuonelaan. Oksinänsä jäi Impi kotihinsa suremaan. Isännän talossa waltasivat pahankuriset orjat; Im-

mestä arjaa heittelivät lennen omaksi joutuisi.
 Impi yksin surressansa, näkee itsellensä tubon tule-
 lewan, joutusasti juoksee rannalle, työntää pienoi-
 sen purtensa weteen, tähttä wäkeänsä soutaa
 selälle.

Rohka julma joukko näki Immen pa'ossa ole-
 wan, samassa rientivät neitoa etsimään, läksivät
 tyttöä tavoittelemaan.

Jo Impi näkee itseänsä turmion tapaawan,
 pahalaisten pauloihin joutuwansa; pelko sy'äntänsä
 särisytti, waara woimia lisäsi. Mut' pahalaiset-
 ki yhä lifeneewät. Hä'äsfänsä Impi itkuhun pürs-
 tahti, alkoi Uttoa, Oli-Jumalaa, rukoilla awuk-
 sensa tulemaan, waarasta wapahtamaan:

”Oi Utto, Oli-Jumala,
 Hattarojen hallitsia
 Tule turwaksi minulle,
 Awukseni armas Luoja!
 Tapa tuimat muo'ollasi,
 Kurikalla kultasella,
 Jot' en jou'u juoniloihin
 Pahan pauloihin pakahu.
 Jos et tubo turmioita,
 Tapa tappajan sukua,

Niin menehyn mierukka,
 Kuollo forjaapi katalan, —
 Neu'o neittä, waara estä,
 Pahan vauloista pelasta: —

Missä piilen piika parka,
 Lemou löy'än orpo-lapsi;
 Wierenenkö mie weteheh,
 Waiwun walto-waahtoisekfi,
 Wainko mennen männikköhön,
 Manalan omakfi maa'un? —
 Tule Tuoni turwakseni,
 Kataloa forjaamaahan
 Isoni sulo-siwulle,
 Emoni oman mukahan."

Heti kuului ihana ääni firrkaassa hiljaisessa
 ilmassa, itään kuin kanteleen soitto:

"Elä itke Impyeni,
 Walittele waikiasti;
 Elä kostoä kofota,
 Tappoloja toiwottele:
 Kosto kuoleman kofema,
 Pahalaisten palkitsema;
 Tappo tuhmien tekemä,
 Wainomiesten murhaelma;
 Elä wiere sie weteheh,

Waiwu wallo-waahtoiseſſi —
 Wetelä wetinen wuo'e,
 Waahhti on wāhawarainen,
 Elä māne mānnikköhön,
 Maan Manalan omaſſi —
 Manalassa maot syöwät,
 Mānnikkösſä ſie mātānet. —
 Ei oo tuoni turwanasi
 Sua ſieltä ottamassa;
 Ei oo suotuna ſinulle,
 Olla iſoſi ſiwulla;
 Eikä kanneta, kopyni,
 Sua emoſi mukahan:
 Sull' on suotu onni suuri,
 Elo pitkä ennustettu."

Impi tuli rohwaistukſi, wakuutettu pelastuk-
 ſeſtansa, tie'on haluita voitettuna tyſäſi ihana
 āānifeltä ilmassa oli'alta:

"Kukas olet kultueni,
 Kuka ilmassa olia?
 Dotko Dnnetar omani
 Toiwon tyttö taiwosesſä,
 Joka onnen annat mulle
 Elon pitkän ennustelet?"

Suloinen ilman āāni waſtaeli lempi'äſti:
 "Dlen Dnnetar iloinen

Ilman impi, luonnon lempi
 Hyvän, hellän haltiatar,
 Rapo kaunisten kuuinkas,
 Jok' en anna omiani
 Lemmon luomien omaksi."

Nyt rupesti Immen pursi joutusammasti juoksemaan; waan kuin neiti tunsi woimansa wähenwän, niin pisti pursineen lahteen pillemään. Lahen pohjukassa, rannikolla, sattui seisomaan sotainen pursi. Meri on syän säpsähti ilosta: — Pursi ei ollut wieras — se oli sulhon pursi. Sortawainen oli tulemassa Walamon saarelle, neien haentaan, waan mändö matkallaansa poikkesi aluellensa halmeitansa katsomaan.

Sortawaisen mieli muisteni kunnlessansa pahankuristen orjien kunnottomia neuvoja ja käytäntöä; heti lähti neitensä keralla kotihinsa, miettien kowasti kostaaksensa pahat Walamois wainaan palweliat.

Immen ajajat eivät äkänneet neien piilopaikkaa, he söuti e'elleen. Sortawainen koki näki hei'ät. Nähty'änsä kowan kostajan purren pahalaiset hätäntyivät. Tuskiissansa he paniivat maalle. Sortawainen hei'an perästä; Impi ummon miemona purressansa. Eiki rantaa päästy'änsä, Niewaisen pojan pursi sattui kiireen, Lempo autteli omiansa, jotta rupesti wuotamaan, orjat rupesti wat jättämään, he pakeniivat maalle. Pääsi Sortawainenti kiiwa-

le; pienoisen puron luona saavutti pahalaiset, tässä hei'ät waara tapasi. Newaisen poika kuritti hei'ät — tappoi kauhialla kalwallansa. Koko tämän koston ajan Impi ei ollut elävä eikä kuollut. Nyt Sortawainen elwytti neitinsä, paransi purtensa, ja ment morsiamensa keralla kotihinsa, jossa Impinensä eli onnellisesti monta monuista vuotta, kaikilta kunnioitettuna ja hyvänä piettynä.

Kohta kotihin tultu'ansa, käwi Sortawainen saarella tuhoamassa jäännökset orjat, jotka oliwat uottelemassa kumppaneitansa neien keralla, eivätkä ehtineet koston wälttää. Walamon saari jäi anti-
oksi, sinnes, kunnes sen waltasivat Wenäläiset.

Tämän tarinamme perustuksia löytyy tänäki päivänä: Walamon saari löytyy nytki. Eukoksi nimitetään jolaista, miehekästä naista; Immeksi jolaista, kaunokaista, hyvänlaatuista tyttöä. Sortawala wieläki on paikallaan. Newaisen nimi alkaa olla unohtumaisillaan: Newaisen järweksi kutsuttiin toisinaan Altojärweä, jonka Wenäläiset ristiwät Laatokaksi, josta Newajoki nytki juoksee Suomen mereen. Lahtea, jossa Impi löysi sulhonsa, kutsutaan, muistoksensa, Impilaheksi, josta sai koko pitäjä nimensä. Purowaaran kylä, Impilahen pitäjätä, Sortawalaan päin muistuttaa paikkaa, jossa waara tapasi pahankuriset orjat.

II:nen Satu.

**Raision Kirjon
Rakentaminen.**

Wiipurissa,

1849.

J. Cederwaller poikineen.

Imprimatur: I. H. Wallenius.

Suomessa Kristin-uskon lewittämisen alulla, Raision pitäjän talonpojat päättiwät pitäjän kokouksessa, ensimmäisenä päivänä Toukokuuta, rakentaa tiwisen Kirkon, ja pyysiwät hengellistä isäänsä etsimään taitawaa pykimestaria. Pappi, ehti kuinka halasi toimittaa pitäjäläisiensä hurstkaan pyynnön, ei tietänyt mistä vois saaha Kirkon rakentajan. Niin yhtenä kauniina kesä-iltana, huoltunut tästä ajatuksesta, uupunut kauallisista käwelyksistään, istahti tiwelle liki suurta maantietä. Hetkeesen istuttuansa lähestyi häntä hywästi werhoitettu matkamies, ja kysyi:

— Sanokatte, olkaatte niin hywät! onko tästä vielä kaukana pappila? Minä sain kuulla, että Raistolaiset aikoowat rakentaa uutta Kirkkoa, ja sentähän mielelläni tahtosin nähä heidän Kirkko-herransa.

Pappi wastasi: — minä olen se sama, jota te tahotte nähä. Mitä te tahotte?

— Minä olen kaukaisista maista matkustawainen pykimestari, ja tahallani teen Mikkelin päivässi funnon Kirkon, huotawasta hinnasta lisäsi wieras.

Shastunut pappi pyysi häntä luokseusa, pappilaan, ja piti häntä hywänä, kuin piispaa. Pyk-

mestarin nimi oli niin outo, ettei pappi millään konsteilla saanut sitä sanoneeksi. Toisena aamuna pappi nähti pitäjäläisillensä Kirkon kuman ja piirroksen, jonka rakentaja oli heti tehnyt, ja ilmoitti hinnan mitä hän vaati teoksestansa. Pitäjäläiset suostuiwat kaikkeen mitä pyhä mestari vaati. Sen jälkeen wieras meni etsimään itsellensä apulaisia ja työmiehiä.

Muutaman päivän perästä tuli hän ainoastaan yhden miehen keralla. Pappi, tyytymätönnä ajan jouten menettämisestä, kysäsi wihaisesti. Koskas tuleewat apulaisesi? Wieras vastasi kylmästi: — Se on minun asiani. Minulle on tylläksi yhdessäki työmieheessä. —

Toen perään, tämä ihmeellinen mestari itse kantoi kaikki tarpeet, ja kutoi seiniä, mutta apulaisensa takoi höllä ja päiwällä pajassa. Työ kulki kauhean kiiruusti, ja kirkko Synskuuksi jo oli valmis, paitsi sisä-puolisia kaunistuksia. Kummastunut pappi wihtoiin hymäräsi, etteiwät kirkon rakentajat olleet oikeat ihmiset. Hän aikoi mennäksensä yheltä wanhalta ystävästään neuoa kysymään. miten pitää käytteleiä tälläisessä tapauksessa.

Warain aamulla, Mikonpäivän aattona, pappi läksi pitäjänsä kaukaiseen kylään ystävänsä, ja jutteli hänelle kummaolisesta kirkon rakentamisesta. Se uskotti hänen, että kirkon pyhääjät olivat pahalaiset, ihmisen wartaloon pukeineet, saahaksensa pitäjän hopiaiset rahat. Waan, me teem-

me heille koftaisen, niin he eivät saa rahoja, josta niin haluaavat. Wälttämättömästi meidän pitää saaha tietää heidän oikeat nimensä: jos ne tervan tuleewat tietysti, niin heidän woimansa meidän ja kirkonki ylitse katoaa; pitäjäläiset säilyttääwät rahansa ja saawat kirkon — ilmasesti. Rauhoitettu palasi pappi illan suussa kotiinsa, waan astuen ajatussiinsa ystäwänsä sanoista, eksi, ja ei ennen huomannut sitä, ennen kuin pimiä ilta tapasi hänen synkässä salossa. Kotwan turhaan etsittyhänsä tietä, täytyi hänen jäähä saloon, päivän valoa muutamaan. Puolen yön aikana pappi hawahtui rääkymästä lapsen huudesta, joka hänellen ikään kuin olis kuulunut yläältä wuorelta. Huonon perästä kaikui törkiä waimon ääni, toruen lasta, joka ei lakannut huutamasta, tämän ohessa kuului kolle — kätken liikkunnasta; waimo tukahuttaaksensa lapsen huutoa, alkoi suurella ja kolkolla äänellä laulaa:

Killi tekee Kirkkoa,
 Malli takoo nauloja
 Rikkaassa Maisiossa
 Pitäjässä paraassa.

Lapsen huuto ja laulun kolko-ääni, kauheasti kaikuivat salossa. Pappi ensin säikähti tästä parunnasta ja huudesta, waan sitte hywin ihastui, kuulleen Maision Kirkon rakentajain nimet: yhen olewan Killi, toisen Malli. Hän arweli, että tämä waimo, uskottawasti, oli waimo, mutta itkewä

lapsi poika yhelle heistä! Koska itku ja laulu wä-
hittain waikeniwat, pappi unestaan nukkui, ja ha-
wautui taas wasta painan waletessa.

Uamulla warain pappi kiirehti kottiinsa —
sillä oli Jumalan palwelus toimitettawana. Ensin
kuitenki poikkesi katsomaan — uutta kirkkoa, se oli
melkeen walmis: rakentajat oliwat katolla, johon
kiinnittiwät eräitä kaunistuksia; työnsä kulti hywin
joutuisasti; waan kuin kämiwät pystyttämään ris-
tiä katon harjalle, nytpä ei enempää käsissään työ
sujunut — risti alituisaan putoili käsistänsä. Voi-
mattomuutensa ristin pystyttämisessä, wielä enem-
män wakuutti papin arwelua, että kirkon pyhääjät
ehwät olleet oikeita ihmisiä, waan pahalaisia, joita
hän taisi karkottaa ristin merkin tekemisellä ja
heiän nimiensä ääntämisellä. Pappi teli ristin
merkin rintaansa, ja kiljasi:

Pois Kalli Kirkoltani!

Pois Nalli nauloiltani!

Samassa rakentajat muuttuivat suuriksi hau-
koiksi, hirmuisella huuolla nousiwa ilmaan ja hä-
wišiwät pimeihin pilwihiin.

Tämän onnellisen tapauksen jutteli pappi pi-
täjäiläisillensä, jotka samana Mikkelin päivänä pyh-
fiwät häntä mihtimään Kirkkoa.

Koska sen perästä kaului pitäjissä lähellä
Turkua, että eräs kuleksiwa Jättiläinen saattoi yh-
teisen pelon koko sille tienouelle. Ne jotka näkiwät
tätä hirwitystä, sanoiwat, että se oli korkeampi
korkeinta hontaa, hänen yllänsä oli harmaa wiitta

ja seläsfänsä, säfin fäfsä, kantoi hirmun suurta kiweä. Kulkien syvimpien merien ja järvien yli wesi ei ylettnyt saappajensa yli. Haastettiin myöski, että hän joka paikassa kyseli tietä Raišion pitäjään, kuhun hän kulki kōstamaan Raišiolaisille Kirkon rakentamisesta määrätyn rahan maksamattomuuttansa. Jättiläinen tahtoi särkeä uuen Kirkon, kiwellä joka oli seläsfänsä, etteiwät Raišiolaiset iloitsi petoksestansa.

Raišiolaiset kauhistuivat tästä sanomasta, he meniwät neuoittelemaan papillensa, joka arwasi, että se jättiläinen ei ollut mikään muu, kuin Killi. Pappi luuli paraaksi waaran estämiseksi taiwuttaa Killin akan pitäjäläisiin puolelle. Tämän tähän läksi hän salolle etsimään akka, ja koittelemaan taiwuttaa häntä wiehättämään jollain kompeella pahalaisista pois Raišion pitäjän rajoilta. Tuskin löysi sen paikan, jossa hän yöllä kuuli lapsen itkun. Louhen suussa hän ätkäsi wanhan, ruman, hirmun suuren waimon liekuttawan lasta, joka makasi suurista kiwistä ku'otusfa kättyessä. Papin kysymykseen: eikö hän olekki woimallisen Killin waimo, ja eikö hän ole mitä kuullut miehestänsä, ruma akka wastasi: että hän tosin on pahalaisen Killin akka, waan ei ole miestänsä siitä ajasta asti nähnyt, kuin se otti rakentaaksensa Raišiolaisille kirkkoa. "Uskottawasti, lisäsi akka, tapahtui tahi tapahtuu hänen kanssansa joku onnettomuus; sillä lapsi lakkaamatta itkee, ja minä en woi häntä wi-

hyttää. Killin pitäsi jo ammoin olla kotona. Hän wähä pitää huolta akastansa ja lapsestansa. Ehkä hänellä on paljo kulta ja hapiata, niin sitte ni pakottaa minua tärssimään wäsjäntä.”

Pappi jutteli eukolle miehensä kummallisesta Raision kiwi-kirkon rakentamisesta ja ilmoitti wäärän, jota uhataan Raisionlaisille, pyysi häntä jollain tavalla wiehättämään pahalaista pois Raision pitäjästä. Päätteeksi pappi lupasi pahalaisen eukolle. Artnyt Killin akka ei huolinut papin sanoista; waan kuin se antoi hänelle muutamia kulta rahoja, luvaten vielä enemmän antaa, hän viimein suostui miestänsä wiehättämään Raision tieltä, niin ettei Killi milloinkaan enemätä tulis Raioon. Eukko wei tättäen makaawan lapsen keralla luolaansa, sen suun tuffesi suurilla kiwillä, ja itse läksi kulkemaan.

Kerjäläis-ämmän haamuksa hän alkoi kerätä tylistä wanhoja kuluneita wirsuja ja taittuneita airoja. Kooten suuren röyhtön wirsuja ja airoja, hän läksi meren rannalle; täältä sai wanhan weneen. Tähtäten weneensä wirsuilla ja airoilla, läksi Killin eukko westse miestänsä tavoittamaan, jonka tapasi lahella, seisomassa ween pinnalla, hirmuinen kiwi selässä. Nähtyänsä akkaansa, Killi sanoi:

— Hywä, kuin tapasin sinun; tahon mennä Raision pitäjään, waan en löyä tietä. Minä sären kirkon, jonka tein sentähän kuin pitäjäläiset

eivät maksaneet minulle rahoja. Kyllähän sinä tiedät tien siune; niin näytät minulle, se lyhyin.

— Sinä hyvin erehnyt, jos luulet täältä löytäväsi tien Raision kirkolle; se on täältä hirmunkaukana, monen tuhannen nuoren ja järven takana. Minä nyt paraitaan tulen sieltä, sillä luulin löytäväni sinun Raision kirkolta. Katsois kuinka paljo wirsuja minä tulutin, kulkeissani roneekkijä, nuoria ja saloja myöten, ja kuinka paljo airoja särin, soutuissani järvien yli.

Killi hämmästyí ja sanoi:

— Jos Raioon on niin pitkä matka, niin en taho kauempata kantaa senlaista kuormaa: minä löydän toisen tämänlaisen tiwen liki kirkkoa, jolla sen sären. Killi tempasi kontistansa tiwen ja lähätti sen lähellä olewalle rannalle.

Näin, kertoo muinelsma, pahalaisen waimon wiekkauella tuli tärwidstä pelastetuksi pahalaisilta rakennettu Raision Kirkko.

Killin kantelemaa tiweä wieslä nytki näytetään Ruissalon (Runsalan) saaren rannalla, joka on lähellä Turkuu.

Killin tiwi näöstään on suuren, rewäistyn kallion muotoinen. Salonpoikainen kansa nimittää sitä kontti-tiweksi. Salmea, hywin kuuluisata sywyheltään ja suurista aalloistaan, nimitetään "kontti-tiwen salmeksi."

III:s Satn.

Ruininfatar
Semiramis.

Th. Friman'ilta.

Wiipurissa,

1849.

S. Cederwallér poikineen.

Imprimatur J. H. Wallenius

— Kaikista waimoistani, lausui Assyrian Kuningas Ninus Semiramille, rakkaampata sinua sydämelleni ei ole yhtään. Ketä voi verrata kauneuteesi? Sinun tähtesi kieltäsin kaikki, mitä minulla on.

— Ajattele perään, Kuningas, mitäs sanoit! vastasi Semiramis. Jos minä täytän hyväkseni sinun laupiaan sanasi?

— Tapautukoon tahtosi! ainoastaan sinä rakasta minua; muista, minä en kestään huoli.

— Sitämyöden, jos minä rukouksin, niin sinä karteittasit kaikki waimosi ja rakastasit minua yhtä? Minä yksinäni olisin puolisoni, jaksin kerralasi valtaasi, olisin Assyrian Kuningattarena?

— Kuningattarena! etkös sinä ole Kuningatar, etkös sinä wallitse itseä Kuningasta sanomat-
tomalla kauneuella?

— Ei, ei, ei, tempasi ihana Semiramis: nyt minä olen ainoastaan rakastettu orja. Minä en wallitse, minä ainoastaan rakastan. Koska jotain käsken, minua ei totella sinun luwattasi?

— Ja sinä luulet, että wallita on niin mieluista?

— Mm, jaa! sille on mieluista, joka ei ole koskaan wallitsemista kokenut.

— Mitä? Ettäs taho kokea, olla muutamana päivän minun siassani?

— Piä warasi, Runingas! elä tarjoo liijan paljoa.

— O, ei! sanoi rakkaelta voitettu valtiass: Minä taas kysyn sinulta, tahotko tulla yhessä päiväks Asyrian valtiattareksi? Jos tahot, minä suostun.

— Ja kaiikki, mitä minä käsken, tulee tähtetyksi?

— Jaa! Yhessä päiväks minä annan sinulle valtani ja kultaisen valtikkani.

— Mutta, kostas sinä annat?

— Jos tahot, niin huomena.

— Hyvä, sanoi Semiramis, ja kallisti i päätänsä Runinkaan olkapäälle, niinkuin ihana neito, joka anoo anteeksi pientä mielenteloansa, joka tuli tähtetyksi hänen tahtonsa mukaan.

Toisena laamuna, Semiramis kutsui kaikki piikansa, ja käski vaatettaa itseänsä miten waan woi komiammasti. Päässänsä oli kruunukalleista tiivistä. Tämänlaisessa pu'ussa hän tuli Minuksen eteen. Hänen kauneustansa heltynyt Minus, käski waltakunnan Neonantajat kokoontumaan waltakunnan saliin, ja tuotti säilytys-huoneesta kultaisen valtikkansa. Hän astui saliin, taluttamatta Semiramista kädestä. Kaikki lankešiwat maahan Runinkaan eessä, mutta hän saattoi Semiramia Runinkaan istuimelle, ja käski hänen istua

Senjälkeen läski alammaistensa nousa, ja ilmoitti heille, että heidän pitää totella Semiramista koko päivän, kuin itse Kuningasta. Tämän sanottuansa, hän otti kultaisen waltikkansa, antoi sen rakkaansa käteen, ja sanoi: — Kuningatar! annan sinulle ylimäisen wallan merkit; ota ne ja läske. Kaikki tässä owat orjasi, ja minä itse olen palveliasi koko päivän. Ken ei toimita tahoaasi, rankaise häntä, niin kuin tottelematointa Kuningaan läskylle.”

Tämän sanottuansa, Kuningas notkisti polwensa Semiramin eessä, mutta hän nauru-suula ojensi hänelle kätensä. Senjälkeen käwiwät Kuningattaren ohitse kaikki howi-herrat, ja jokainen wannoit uskollisesti toimittaa Kuningattaren läskyt. Koska tämä meno loppui, Kuningas terwehti häntä ja kysyi, tuiuka hän osasi säilyttää taiten tämän ajan senlaisen yksitotisen ja jalon katsannon.

— Sillä ajalla kuin he antoivat lupauksen minua totella, wastasi Semiramis, minä ajattelin mitä jokaiselle heistä läskeä. Minulla on walta ainoastaan yhteen päiväkseen, ja minä tähtään sen hywäkseen.

Kuningas naurahdi näille lauseille. Semiramis näkyi kauniimmalta, rakkaammalta kuin muulloin.

— Katsokaamme, sanoi kuningas hänelle, kuin sinä kauemmin wirtasi toimitat. Minlaisista käskyistä alat?

— Lähestyköön istuintani Kuninkaallinen Kirjoittaja, lausui korkealla äänellä Semiramis.

Kirjoittaja lähestyi; kaksi orjaa asettivat pöytäisen hänen eteensä.

— Kirjoita, sanoi Semiramis: "Kuoleman uhkaufsella käsketään Babylonian kaupungin Päämiehistä antamaan wirtansa tämän käskyn tuojalle." Kääri tämä paperi, paina Kuninkaan sinettiä anna minulle! Kirjoita vielä: "Kuoleman uhkaufsella käsketään howin orjien Peräankatsojata antamaan wirtansa sille, ken tuopi hänelle tämän käskyn." Kääri se, paina Kuninkaan sinettiä, ja anna minulle! Kirjoita nyt: "Kuoleman uhkaufsella käsketään Babylonian muurille kootun sotawäen Päämiehistä antamaan wirtansa tämän käskyn tuojalle." Kääri se, sule sinetillä ja anna tänne!

Hän otti nämät kolme paperia, ja pani ne kassallensa. Kaikki howilaiset hämmästyivät, itselle kuninkaalle käwi kummaksi.

— Kuulkaatte! sanoi Semiramis: kahen hetken perästä kästeä kaikkien waltakunnan wirtamiesten tulemaan luokseni, lahjojen keralla, niin kuin on tapana uusien Kuningasten astuesssa waltakunnan istuimelle; mutta, ilakki valmistettakaan pite! Nyt kaikki mentäätte! Kerallani jäätkään us-

kolllinen palveliani Ninus. Minä tarwitsen neuvoittelemista waltakunnan asioista hänen keraansa.

Koska kaikki meniwät, Semiramis sanoi hänelle: Näetkö, kuin minä osaan pelata Kuninkaitarta

Ninus naurahhti.

— Kaunis Kuninkaitar, wastasi hän, te waltitsette kuin ei woi paremmin. Waan jos palvelianne rohkenee kysyä teiltä: mitä tahotte tehdä kolmen walmistetun läskyn kanssa?

— Minä en olisi Kuninkaitar, jos minun pitäisi tili-tehdä toistani. Kuitenki sanon sinulle, mikä minun siihen kehoitti. Minä tahon kistaa kolmelle wirtamiehelle, joita uhkaawat nämät läskyt.

— Kistaa. Mutta — mintähen?

— Ensimmäinen, Kaupungin Päämies — on wisi-ilmainen kummitos, ja aina säilyttää minua, koska sattuu vastaan; toista, orjien Perääntäsojaa, en kärsi sentähän, kuin hanttii sinulle kaudneita piikoja; kolmas, sotajoukon Päämies, liian ustiasti keskouttaa iloni ollakseni keraalla.

Tämä wastaus, jossa oma rakkaus sekautui liehakoitsemisen kanssa, sulatti rakastuneen Ninuksen.

— Hywä! sanoi hän nauraen. Kolme ylimmäistä wirtamiestä waltakunnassa owat jo wirtakeittona, ja oikein kunnollisista syistä.

Sillä wälillä tulivat howilaiset lahjoinensa. Ken toi kalleita kiwiä, ken — alempi wiraltansa — kuffaisia ja heelmiä; yhet orjat, joilla ei ollut mitään, tulivat ainoastaan kumaruksenensa. Hetän seassa oli kolme weljestä, kaikki vielä nuorukaiset, he tulivat Semiramin keralla, Kaupungin tienoilta, ja pelastivat hänen karamaninsa hirmuisen tigerin karkauksesta. Koska he astuivat istuimen siwtse, hän kysyi:

— Mutta eikös teillä ole mitään antaa Kuninkattarellenne?

— Ei mitään, eres elämätä, wastasi ensimmäinen kolmesta weljeksistä, Sapiiri

— Ei mitään, eres miekka Kuninkattaren wihollisia wasten, sanoi Artabani

— Ei mitään, eres ihmettelemistä, jonka saattaa Kuninkattaren läsnä oleminen, lausui Asfari.

— Orjat, sanoi Semiramis, kaikista howilaistista te kolme teitte minulle kalleimmat lahjat, ja minä en ole kiittämätöin teitä kohtaan. Sinä tarjosit minulle miekkaa wihollisiani wasten; ota tämä käsky, wie se sotajoukon Päämiehelle, joka on leirissä Babylonian muurein ympärillä! ja sinä näet, mitä hän sinulle tekee. Sinä tarjosit minulle elämääsi warjeluksekseni; anna tämä käsky Kaupungin Päämiehelle, ja olet näkewä, mitä senraa. Mutta sinä, Asfari, lahjoit minua ihmettelemisellä, jonka saattaa sinulle läsnä olo-

ni; wie siis tämä käsky howin orjien Peräänkatsojalle! ja olet näkewä, mitä tulee.

Ei milloinkaan Semiramis ollut näin iloinen, näin riemuinen, näin ihanainen, ja ei milloinkaan Ninus ollut häneen näin mieltynyt. Ihanaisuutensa Kuninkaan silmissä ei silloinkaan tummennut, kuin käski leikata kaulan orjalta, jota ei kerinnyt niin kiirusti toimittaa käskyänsä.

Huolimatta tästä mitättömästä asiasta, Ninus vaan haasteli Semiramisä kanssa, kunnes lähestyi ilta, ja sen keralla komia pito. Semiramin saliin tultua, orja antoi hänelle lautaisen, jossa oli rangaistun orjan pää. "Hyvä! sanoi hän katsellen sitä; aseta tämä pää kartanolle seipään nenään, laikkein nähtäväksi, ja ole sinä siellä, ettäs ilmoittaisit jokaiselle, että se, jonka pää tämä oli, vastikään oli elävä, vaan ei totellut sanaani, ja samassa oli kuoleman oma."

Pito oli tosin komia: herkullinen pöytä oli valmistettu rhytimaassa; Semiramis vastaan otti orjallisia wieraitansa Kuninkaallisella jalouella ja armolla; hän lakkaamatta haasteli Niinuksen keralla, ja osoitti hänelle suurimman kunnian. Sinä olet ulkowaltakunnau Kuningas, sanoi Semiramis, ja tulit minua tervehtimään. Welwolisuuteni on tervehtyksesi tehdä sinulle mieluiseksi.

Koska annettiin ruoka, Semiramis suotten pani wieraat istumaan ei arvon mukaan. Ninus pääsi alimmaiseen pöydän päähän. Hän en-

simmaisiksi nauroi tätä Kuninkattaren mielel-
toa, ja kaikki bowilaiset, seuraten hänen esimerk-
kiä, murisematta tottelivat Kuninkattaren tahtoa.
Wiereensä istumaan pani Semiramis kolme wel-
jestä Kaupajästä.

Ovatko käskyni toimitetut? kysyi hän wel-
jeksiltä.

— Toimitetut, oli vastauksena.

Pito kulki riemuksella. Niin orja, tottumuk-
sesta, antoi ensin Kuninkaalle, ja Semiramis käs-
ki orjaa piiskata witsoilla. Hänen huutonsa se-
lautni wierasten naurun kanssa. Kaikki riemas-
tuivat. Se oli leikin-keho, jossa jokaisella oli o-
ma pelinsä, koska wiina antoi vielä enemmän
iloa. Semiramis nousi korkealta istuimeltaan ja
sanoi:

— Herra! Waltakunnan säästö herra luki mi-
nulle nimestön niistä, jotka terwehtiivät minua
tänä aamuna lahjoilla, noustuani waltakunnan
istuimelle. Kaikista bowilaisista ainoastaan yk-
si herra minulle ei mitään antanut.

Kuka se on? kysyi Minus: hänen pitää ran-
kaistaman kowemmalla tavalla.

Se herra — olet sinä itse! Mitä sinä lah-
joitit Kuninkattarelle tänä aamuna?

Minus nousi istuimeltaan, ja nauru suulla
sovautti Kuninkattarelle jotain kormaan.

— Kuninkatar on hämäistynyt orjalta! huushti
Semiramis.

— Syleilen polwiasi, saneli Minus: anna mi-
nulle anteeksi, kaunis Kuninkatar, anna anteeksi!

Senjälkeen sanoi Kuningas hänelle hiljaan:

— Jopa olisi aika lopettaa tämä leikki

— Niin sinä tahot että hylkääsin valtakunnan istuimen? sanoi Semiramis: Waan ei, minä wallitsen vielä kaksi vuotta. Hän tempasi kätensä, jota Runinkas suuteli.

— En anna anteeksi, sanoi hän kowalla äänellä, senlaisesta kätöstä orjalta. Walmistai kuolemaan, järetoin!

— Sinä mieletöin lapsi, sanoi Ninus, yhä seisken polwilansa, leiki itselles, jos tahot, waan katso kohta loppuu wallitukseksi.

— Ja sinä et suutu, sopotti Semiramis, siitä, mitä minä tuossa paikassa käsken?

— En suutu, wastasi Runinkas.

— Drjat! sanoi Semiramis korkealla äänellä, ottakaatte kiini tämä mies — tämä Ninus.

Ninus nauroi, antaisii orjien käsiin.

— Saattakaatte häntä linnan kartanolle walmistakaatte kaikki hänen kuolemaaksi, ja wuottakaatte käskyjäni.

Drjat tottelivat, ja Ninus nauraen meni linnan kartanolle. Siellä näkiwät he tottelemattoman orjan päään. Semiramis tuli nastaalte. Ninus sullei sitoa kätensä.

— Kiirehi linnaan, Sepiiri, sinä. Artabani, jouu nopeasti sotawaen luokse, mutta sinä, Asfari, warjele kaikki linnan portit!

Kaikki nämät käskyt oliwat annetut sopotuksella, ja wiipymättä tuliwat täytetyksi.

— Kaunis Runinkatar, sanoi Ninus leikkisällä äänellä: nyt ollaan waan loppua wajaalla! — teppä kiireemmin päätös!

— Tapahutkoon tahtosi, wastasi Semiramis:

— Drjat, — kuolema on esissänne, — hakatkaatte.

He tottelivat. Ninus tuskin kerkesi huuahtaa, päänsä pyörähti fillalle, huuliltansa ei vielä häwinnyt viimeinen nauru.

"Nyt minä tosin olen Assyrian Runinkatar, kiljasi Semiramis: ja hukutkoon jokainen orjani Ninuksen tawalla, ken ohtii olla tottelematon käskyilleni!"

(Surma hepo suisita, wahingoksi waimon walta).

IV:jas Satu.

Kiittämatöin.

Ch. Friman'ilta.

Huipurissa,

1849.

S. Cederwaller poikineen.

Imprimatur J. U. Wallenius.

Norkea sukuinen Venetsilainen, Vitalis oli ker-
ran jahissa, ja putosi hukun hantaan. Hän oli
siellä kokonaisen vuorokauden; ja voitta arvata
hänen hirmunsa ja hätänsä. Hauassa oli pimiä.
Vitalis juoksenteli nurkasta nurkkaan, löytääkseen
jotain juurta eli oksaa, ja sen avulla karmutak-
sensa Jumalan valoon; waan hän kuuli erinäi-
siä ääniä sekalittain — sibisemistä, ulwomista,
winkumista, — että oli kuolla hirmusta, ajaisi
nurkkaan, jo nuotteli kuoleman kauhislawaisim-
massa tilassa. Toisena aamuna kuuli hän jon-
kun menewän hauan ohitse, ja alkoi huutaa sur-
keimmalla äänellä: —

Auttakaatte! auttakaatte! nostakaatte minua
täältä, minä hukun!

Talonpoika, joka sattui ohitse menemään,
kuuli huonon. Ensin säikähti, perästä tointuen,
meni hauan portaalle ja kysyi: — ken siellä on?

Onnetoin jahtimies, wastasi Vitalis: minä
olen jo täällä ollut kokonaisen vuorokauden. Juma-
lan tähden, pelasta minua! Auta, weliseni, en
säästä palkintoa. . . .

— Mitä woin, sen teen, wastasi talonpoika.

Nyt Wasatsio — niin kutsuttiin häntä ri-
meltä — otti sirpin wyöltänsä, leikkasi aika pak-
sun oksan ja sanoi jahtimiehelle:

— Kiuleppas: minä lasten hautaan la tämän oksan, kiinitän sen seinään, ja vielä itse käyn pitämään, mutta sinä tartu häneen, kawn häntä myöten; ja niin pääset luolastasi.

— Hyvä, sanoi Witalis: pyhä mitä tahot; en mitään sinulta tiellä.

— Minulla ei ole mitään pyytämistä, vastasi talonpoika: mut' minä kohta nain, niin anna mitäs tahot morsiamelleni!

Tämän sanottuansa, Masatšio laskei oksan hautaan; se kohta tuli raskaammaksi, ja samassa hyppäsi sieltä Marakatti. Se oli puonnut hautaan kuin Witalisti, ja ennen häntä kerkesi tarttua oksaan.

— Warmaan saatana haastoi kerallani hauasta, sanoi peläsiynyt Masatšio, pötkien pakoön, minkä joffoi.

Miin sinä jätät minua? huusi surkiasti Witalis. Istäwäni, rakas weljeni, Herran Jumalan tähden weä minua ylös täältä; pyhän sinua, rukoilen. Minä olen Sinjori Witalis, rikas Venetšialainen: lahjon morsiammesi, annan sinulle kulta, kuin paljo tahot; etä salli minun wälästä kuolla tässä hirmuisessa paikassa.

Masatšiolle kävi säälissä. Palasi haualle, laskei toisen oksan, ja nyt hyppäsi Salopeura, toivasti kiljuen iloisensa.

— Niin onki, että saatana, sanoi Masatsio; waan seisahdaen muutaman askeleen päässä, taas kuuli Witaliksen surkian huuron.

Minun Jumalani! minun Jumalani! Kuolla nälkään tässä haussa Eikös tukaan tule awukseni? Ken sinä ikään olet, palaja Ristuksen tähden. Elä anna hukkuani, jos voit minua pelastaa. Minä annan sinulle kartanon ja konnun, karjan ja rahan, ota kaikki, mitä tahot, ainoastaan pelasta minua, pelasta minua!

Masatsio ei kärsinyt, ettei palajanut; lassti oksan, ja kärmee nousi sitä myöten iloisesti subisfen. Masatsio lankei polwillensa, ja, pelosta puoli kuolleena, piti rukousta. Hän tointui, kuul- len Witaliksen hätä-huuron.

— Ei tukaan taho auttaa minua? Tähtyy kuola. Herra minun Jumalani!

Hän itki ja walitti niin, että syän pakahd- tui kuunnelleessa.

— Olkoon miten tahaan, mutta tämä on ihmisen ääni, sanoi itsellensä Masatsio.

— Ah, jos sinä olet vielä siinä, rufoili Witalis, kaiken tähden mitä sinulle on kallista, pelasta minua: jos tähtyy kuollakin, niin ehkeis kotona, waan ei tässä hirmuisessa luolassa. Haastaa en wol, ääneni waipuu. Tabotkos howiani Wepetissä, maitani, tunnioituksiani? — kaikki annan sinulle, ja sallikoon Jumala kuollakseni tällä pai-

kalla, jos en piä sanaani. Elä mä! elä mä! pelasta ainostaan elämäni! . . .

Masatsio ei voinut vasten seistä hänen rukouksille, lisätyille senlaisilla lupauksilla. Hän taas laski oksan.

— Ahaa! jopahan tulet, sanoi hän, Vitalitsen nähtyänsä.

— Ja! äänti se, ja iloisesti kiljaitaen tunnotta lankefi Masatsion syliin.

Masatsio piteli häntä, ja saattoi tuntoonsa, alkoi taluttaa, ja sanoi: "läbetään lehosta"; waan Vitalis tuskin liikutteli jalkejaansa, hän oli näkään nääntymäisillään.

— Eeh, syö palainen leipää, sanoi Masatsio, ja otti leipä-syöran kontistaansa.

— Hywäntekiani, pelastajani, hywä enkelini, saneli Vitalis: millä palkitsen sinulle palweluksefi?

— Sinä, herra, lupasit morsiammelle huomenlahjan, mutta minulle howisi Wenetsiassa, wastasi Masatsio.

— Waan Vitalis alkoi jo tulla toimehensa.

— Bälttämättömästi lahjon waimosi, weljeni, ja teen sinun rikkaimmaksi talonpojaksi kylässä. Missä sinä asut, ystäväni?

— Metssä, Kapalattissa; waan minä mielelläni hylkään kylän ja asun Wenetsiassa, siinä howissa, jonka minulle lupasitte.

— Kas, japa pääsimme lehosta, sanoi Vitalis: Nyt minä tieän tien; suurikiitosta, Masatsio.

— Koskas minun pitää tulla hoviin ja huomenlahjaa ottamaan? kysyi Masatsio.

— Koska waan tahot, wastasi Witalis, ja he erosivat.

Witalis tuli Venetsiaan, mutta Masatsio kapalattiin, ja haastoi morsiammellensa tapauksesta, rikkaasta huomenlahjasta ja hovista, jossa käypi asumaan hänen teralla.

Toisena aamuna waran Masatsio waelji Venetsiaan, kysellen, kussa on siniori Witalisen hovi? Tuli suoraan siihen ja sanoi palvelioille, että tohtia tulee morsiamimensa komiassa waunissa ja asuuntuu hovissa, jonka siniori Witalis lupasi hänelle lahjaksi. Masatsiota luultiin hulluksi, ja ilmoitettiin Witaliselle, että esihuoneessa eräs talonpoika waatii huomenlahjoa morsiammellensa, ja sanoo hovin olevan hänen.

— Ajakaatte häntä ulos, sanoi Witalis: Mitä saakeli se on!

Palwelijat potkiwat Masatsion owelta taikella ilkeyellä, ja hän itkien tuli kotuunsa, että tohtinut silmiänsä näyttää kullallensa. Tupansa yheessä nurkassa istui marakatti, toisessa jalopeura, mutta liiukfella kärke käärii keräksi. Masatsio hovin pelästyi. "Ihminen ajoi minun huoneestansa, ajatteli hän: jalopeura wälttämättömästi raatelee, kärke myrkyttää, mutta marakatti jos ei muuta, niin nauraa ylitsemi; tässä nyt on palkka siitä kuin pelastin heiät häädä. Waan marakat-

ti ystävällisimmästi irvisteli hampaitansa; jalopeura haastoi hännällensä, tuli liki, ja nuoli hänen kättä, kuin koira isännältänsä, mutta kärke, ojentii suoraksi, alkoi matella tupaa myöten, niin iloisella katsannolla, että Masatsio pian perehtyi.

Luontekappale raistat! sanoi hän: he ovat paremmat finiori Witalista; se ajoi minun ulos, kuin kerjäläisen. Ah, kuin mielelläni, sysäisin hänen taas hukun hautaan. Mutta morsiammeni, kultani! Minä mielin mennä wihille hänen keralaan niin rikkaasti! Minulla ei ole halkoa talossani lihapalaista keitokseen, ja ei kopeekkaakaan rahaa. Voi sitä kiittämätöntä, huomenlahjoineensa ja howineusa!

Näin walitti ja kaipasi Masatsio. Sillä wälillä marakatti alkoi tehdä ilweilyksiänsä, jalopeura rauhattomasti häilytteli häntäänsä, mutta kärke kâpristeli kauhean sukkelaasti: Senjälkeen marakatti lähestyi hywântekiätänsä, teki hänelle merkin, tulla jälestänsä ja saattoi hänen latoen, jossa oli puita laattu koko wuoeksi. Marakatti keräsi ne metsästä, ja kantoi Masatsiolle. Hän sunteli tiitollista marakattia. Senjälkeen jalopeura, hiljaan äänneillen, wei hänen etäisen tuwan pimiään nurkkaan, ja hän näki siellä sunren säästön syötäväätä, — kassi pääsiä, kolme lammasta, paljon jäniksiä, ja vielä aika sonnin päälliseksi: kaikki nämät jalopeura pyysi hywântekiälensä. Masatsio lempiästi silitteli hänen harjaansa. ”Mutta

sinä, sanoi hän kärkeelle, et mitään minulle tuonut? Mitäs olet? — Vitalisko, vain hyvä rehellinen luontokappale, kuin jalopeura ja marakatti.

Kärme hawilla sujautti risujen alle, ja samassa palasi, ylpeästi kohottaien hännänsä. Masatsio äimistyi nähessänsä sen suussa kauneimman briljantin. "Briljantti", huusautti hän, ja ojensi kätensä silittääkseen kärkeä ja ottaaksensa hälttä lahjan.

Samassa Masatsio meni Venetsiaan, aikoen, kiiveä muuttaa rahaksi. Tulee juweleerarille, se katselee kiiven, ja näkee sen kaupan kalliiksi.

— Mitä sinä tästä tahot?

— Kaksi sataa tukaattia, vastasi Masatsio, luulen kysyneensä hyvin paljon, koska kiwi maksoi kymmenesti enemmän.

Juweleerari katsautti Masatsion päälle ja sanoi:

— Sinä myöt tämän senlaisesta hinnasta? Varmaan tämä on warastettu; minä sinua en laske.

— Jos se ei maksa sitä, antakaatte vähemmän, sanoi Masatsio: Minä en olen waras, vaan olen rehellinen mies. Kärme autoi minulle tämän kiiven.

Masatsio otettiin kiini, ja wiettiin tuomarin luokse. Siellä haastoi hän kaikki mitä tapahtui, vaan ei lukaan sitä uskonut. Yhtä hyvin, kuin sniori Vitalis oli sekoitettu tähän seikkaan, tuo-

mari syysäsi asian waltakunnan inquisitioriin, ja Masatsio tuli sen eteen.

— Haasta meille, mitä kerallasi tapahni, sanoi yksi inquisitoreista, ja elä walehtele; muuten me täskenne upottaa sinun kanawaan!

Masatsio haastoi.

— Niin sinä pelastit siniori Witaliksen? kysyi inquisitori.

— Pelastin, korkea sukuiset siniorit.

— Ja hän lupasi morsiammelleni huomenlahjan, ja sinulle howin Wenetsiassa?

— Lupasi, korkea sukuiset siniorit.

— Ja hän ajoi sinun ulos niskapäästä, kuin kerjäläisläisen?

— Niskapäästä, korkea sukuiset siniorit.

— Kutsukaatte siniori Witalista! sanoi inquisitori.

Witalis tuli.

— Te tunnette tätä miestä, siniori Witalis? kysyi inquisitori.

— Ei, en tunne, wastasi Witalis.

Inquisitorit alkoivat neuoitella keskenään. Tämä mies, sanoivat he wihtoin Masatsiosta — on ilmeinen kelmä ja petturi; häntä pitää säilyttää wahwassa paikassa. Siniori Witalis, te olette wiattomat!

Senjälkeen, tehden merkin oikeus-palwelialle, yksi inquisitoreista sanoi: — Mutta tämä wiefääte torniin.

Masatsio lankefi polwilleen oikeuen eessä.

— Siniorit, korkea sukuiset siniorit, saneli hän: woi olla, että briljanti on warastettu, ja karme antoi minulle sen, pettääkseen minua. Woipi olla, että karme, jalopeura ja marakatti ovat itse saatanan synnyttämiä; waan että minä pelastin siniori Witaliksen, se on ihan tosi. Siniori Witalis! en waai morsiammelleni huomenlahjaa, en taho itselleni teidän marmori-howianne; ainoastaan sanokaatte pelas-

tukseksi yksi sana, elkäätte salako määrätkseni tornissa, elkäätte heittäkö minua: enhän minäkän heittänyt teitä, kuin is-tuitte hukun hauassa.

— Korkea sukuiset siniorit, sanoi Vitalis, kumartaen tuomio istuimen eessä: Minä voin ainoastaan kertoa ennen sanotun: minä en tunne tätä miestä. Oikos hänellä, jos yksi wieras mies?

Samassa kaikki läsnä olivat kauhistuivat ja äimästyivät: jalopeura, marakatti ja karme, kaikki yhdessä, tulivat saliin. Marakatti istui jalopeuran selässä, mutta karme kiersi marakatin kaen ympäri. Jalopeura kiljui, marakatti murisi, karme sihi.

— Ah! nämät ovat ne samat peot, jotka kerallani olivat hauassa, huuahhti säikähtynyt Vitalis.

— Siniori Vitalis, sanoi Pää-inquisitori, koska hämmästys meni ohitse kummallisesta ilmestyksestä, te kysyitte kussa ovat Masatsiolla wieraat miehet? Näette, Sumala lähetti ne meille ajalla. Koska hän itse teitä vastaan toistaa, niin me tekisimme syntiä Sumalan oikeuden eessä, ellemme rankaisisi teitä kiittämättömyyestänne. Howinne ja maanne teiltä otetaan pois; ja lopun elämästänne wietätte tornissa. Mutta sinä, lisäsi hän, kääntyen Masatsion puoleen, joka koko sen ajan silitteli marakattia, ja jalopeuraa ja karmetta: elä sure omasta osastasi. Venetsialainen lupaisi sinulle marmori-howin, ja morsiammelleesi huomenlahjan; Venetsian hallitus täyttää hänen lupauksensa: Witaliksen howi ja maat ovat tästä saakka sinun.

Masatsio waimoneensa kauan elivät ja nauttivat onnia Witaliksen marmori-howissa, yhdessä marakatin, jalopeuran ja karmeen keralla, ja käänsivät kувata ne seinälle siinä haamuissa, kuin ne tulivat oikeus-saliin, — marakatti jalopeuran selässä, mutta karme marakatin kalvoisella.

(Mösta köira kaimosta, puistelee wettä korvilleis.)

V:des ja VI:des Satn.

V:des Satn.

Sasael.

VI:des Satn.

Ustollisuus.

Th. Friman'ilta.

Wipurissa,

1849.

J. Cederwallér poikineen.

Imprimatur J. U. Wallenius.

Haseael.

Haseael, itäisen Kuninkaan poika, kasvatuksensa lopetettua, oli isältänsä lähetetty Persiaan, että siellä täyttää hänen valaistuksensa, ja tutkia ulkomaan tapoja ja luontoja. Nuorukaiselle oli annettu täysinäinen wawaus; waan salaisesti kasettiin entistä opettajata ja kaswattajata katsomaan hänen perään.

Koska Haseael tuli Persiaan, niin pääkaupunkin hekkuma ja huwitukset samassa miellyttivät hänen, että unohtti aiheensa ja antautu huwituksiin.

Kerran, koska hän käyskenteli huwittawassa Hispagnin huwi-metsässä, meni hänen ohittensa entinen opettaja, matkustajan muo'ossa, sauwa käessä.

Waan Haseael tunsi hänen ja kysyi: "Missä tulet, mihin aivot mennä?" — Wanha vastasi: "En tieä." Silloin nuorukainen kummastui ja sanoi: "Kuin! Sinä jätit kotimaan ja menit, tietämättömihin?" — "Unohtin", vastasi wanha, "jonka tähän käyn siinä ja tänne, ja mikä tie minulle näyttäikse laweammaksi ja ihanammaksi, sen walitsen."

Mihinpä saattaa sinua senlainen matkustaminen? kysyi kummastunut nuorukainen. — "En tieä," vastasi wanha, ja mitä minun on siihen?" —

Silloin Hasael, kääntyen muihen puoleen, jotka olivat hänen ympärillä, sanoi: "Tämä ihminen oli minun kasvattajani ja opettajani, ja oli kuulusa wiisaneestaan, waan nyt, te näette, on tykkönään tyhmä, ja hävitti ymmärryksensä. Ah kuin hän muuttui! Tykkönään tuli toiseksi."

Silloin vanha astui nuorukaisen eteen, wiskasi hartioiltaan kontin ja sanot: Ja, se on tosi, Hasael, minä muutuin, ja muutuin niin, kuin sinä. Ennen olin johtattajasi, ja sinä seurasi sitä tietä, jonka osotin sinulle. Waan siitä asti, kuin herkesin olemasta johtattajanasi, päätin minä seurata sinua, sinun askeleitasi, — ja käytökseni on sinun. Sinusta ouolle näytti — kuin onki luonnollisesti — etten minä tieä, minne ja mitähen menen, ja en wäyhääkän ajattele siitä, mihin woi saattaa senlainen mieletön matkustus, ja sinä päätit tästä, että häwitin mieleni; waan tutki tarkemmin elämäsi muoto, käytösesi, — niin näet sen meistä käyttöhyi mielettömämmästä. Näin puhu vanha. Ja nuorukainen tunsi syntinsä, ja palasi wiisauen tielle, joka hänelle asetettu oli wiisaalta opettajaltansa.

Yksi pakanallinen Kuninkas käsketti luoksen-
sa saattaa Kristityin piispan; ja waati häneltä,
ettäpä kieltäisi uskonsa ja tois uhrin epäjumalil-
le. Waan piispa kaikella siweyellä vastais: "Ku-
ninkas! sitä en voi tehdä. Kuin? sanoi silloin wi-
hastunut Kuninkas; etkös tiedä, että elämäsi on
wallasani ja minä woin sinun ylenantaa kuole-
maan? yksi silmänräpäys — ja sinua ei ole.

Sen tiedän! vastasi piispa! "waan salli, Ku-
ninkas, jutella sinulle yksi wertaus, ja tehdä yksi
kysymys päätösekse. Kuwaa itsellesi, että yksi us-
kollisimmista palvelioistasi sattui wihollistesi kä-
siin, ja he kaikella tapaa ahjeroitsivat saattaa hän-
tä sinulle uskottomaksi ja pettäjäksi. Waan koska
uskollinen palveliasi oli muuttamaton ja järkäh-
tämätön uskollisuussansa, niin wiholliset riisui-
wat hänen päältänsä waatteet, ja pilkalla, alas-
toina ajowat luontansa. Sano, Kuninkas, kuin
hän tulee sinulle, etkös anna hänelle parahi-
mat waatteistasi, ja etkös palkitse hänelle hywän
kärsimisen kunnialla ja tiutollisuudella? Kylläpä niin,
vastasi Kuninkas, waan kuinka, ja missäpä tä-
mä tapahtuis?

Silloin hurskas piispa vastasi: "Kuninkas!
Sinä voit riisua päältäni tämän maallisen waat-
teen. . . . Waan Herrani werhoittaa minun
uuteen, parahimpaan. . . .

Wointos minä niin paljon säästää tätä et-
täs tämän tautta ylenantaa sinulle uskollisuuteni?

Silloin Kuninkas sanoi: "Mene, minä lahjo-
tan sinulle elämän.

VII:mäs Satu.

Beduiní.

(Itämainen satu).

Oh. Friman'ilta.

Huipurissa,

1850.

J. Cederwallér poikineen.

Imprimatur: J. U. Wallenius.

Karawaani wierolaisia kulki Diarbekin portista. Sen e'ellä ajoi Osmanni ja wiskoeli kansaan rahoja; Imanit siunasiwat kulkewia matkamiehiä, asukkaat loiwat kulkaisilla heidän tiensä.

Jo kuudemmen kerran kulki Osmanni karawaaninensa Mekkaan, ja oli päämiehenä sen wartio: sotawäessä. Kaikki oliwat wakuutetut matkansa onnellisessa päätöksessä, sillä ei tertaakan millis: täkään onnettomuutta tapahtunut Osmannin kanssa; tuuliset ilmat eiwät peittäneet hiekkalla Arabian erämaassa yhtäkään ihmistä, joka matkusti Osmannin keralla; Arabilaiset eiwät tertaakan karanneet hänen päällensä. Sellainen menestys asioissaan luettiin Osmannin jumalisuu'en, antelijaisu'en ja miehuullisuus'en voitoksi.

Muutaman wiikon kuluttua, lähtönsä jälkeen Diarbekistä, lähestyi karawaani sitä, muinoinrajaissa mainiota Eufraatin wirtaa, joka on yhen ikäinen maailman historialle. Paulaen lauluja Alkoraanista, wierolaiset meniwät wirran yli ja tuliwat Arabian hiekkaisille lakeuksille. Siinä yhistyi karawaaniin Beduiini, somalla mustan karwaisella hewoisella; hän myöskin matkusti pyhille paikoille kumartamaan Muhametin lehtolle ja hau'alle.

Osmanni alkoi tarinola' hänen keralla kansojensa etuisuuksista. Beduiini vastasi lyhyesti, waan wiisaasti; kiitti kiitoksen ansaitsemaa hänen kansassansa, ja moitti sitä, mikä näytti hänelle pahaksi. Huomaamatta jäivät he jälle kara-
waanista. Osmanni kiivaasti alkoi kiittää O-
tomannilaisia.

"Turkkilaiset," yubui hän Beduiinille, ovat kauan olleet kuuluisat koko itämaassa urhollisu'es-
tansa, hywäntahtoisuuestansa ja armelaisu'es-
tansa; jo ammoin nämät härwat tawat hankkiwat
meille kunnioittamisen koko maailmasta, jokapain
kassa kuin tahtowat kuwata sotijan voitollisutti-
nin sanoowat: "hän on urhollinen kuin Tur-
kilainen!" Kauppiamiehet, tahtoen werrata ken-
nen tahansa rebellisyyttä korkeammassa mitassa-
sanoowat: "hän on rebellinen kuin Turkkilainen!",
Millä, sitä wastoin tuli kuuluisaksi sinun köyh"
kansa, kulkehtien Arabian kuwisesä ja tyhjässä
erämaassa? millainen sanoma kuuluu teistä? Seä
ettei teillä ole kunniaa, eikä omaatuntoa, te tun-
nustatte yhtä uskoa meidän kansa, waan teille mak-
saa Sulttaani joka vuosi suuren summan, pelas-
taaksensa raatelemaisuu'estanne suuremman kara-
waanin rukoilijoita; ryöwärisyys tekee teitä pahan-
iltsiksi kulkehtijoiksi jokaisen toisen Wiusulmanni-
silmissä. Tunnusta, ystäwäni, sanojeni totuuden
tunnusta, että teidän kansa ei ole muu, kuin jout-
to ryöwäreitä.

"Perästä lopetamme pubecimme," sanoi Beduini hänelle, osoittaen liukastuneen kamelin päälle, jota lantesi ja litiisti runkollansa kulettajan maahan. — "vaan ensiksi auttakaamme tuota onnetointa".

"Mene' ja auta' sinä." vastasi Osmanni, minä en taho' osoittaa millistäkään apua tälle narrille, hän osti minulta kamelin, neljä vuotta tästä takaperin, nyt minä olen aiwan iloinen, että se sama kameli kosti hänelle eestänsä. Jos tämä kelmotoin heittäisi henkensä, ja vti minun sanani woisi eläwittää hänen, niin minä — anteeksi antakoon syntini Alla' ja hänen suuri-Propheta — omytelisin suuni tiini'.

Sillä wälillä Beduini päästi ajajan kamelin alta ja palasi' matkakumppaninsa luo', hän ei enään ollut kaukana hänestä, kuin yht'äkkiään hirmumainen tiigeri hypähti pensaasta, jonka obitse' avoi huoletoin Osmanni, jättäien korawaaniesta jälle; hän säikähti, lauhistui ja lantesi tunnotta maahan.

Beduini neliseen ratsasti — ei hänestä pois, vaan suoraan hänen luo', otti pistoolin, ja siinä samaessa räpähässä, kuin werta janoowa peto karkasi saalunsa päälle, ampui häneen. Kuollut tiigeri ojensi pitkälleen, puoli tuolleen Osmannin wiereen.

Viimein Osmanni antasi silmänsä; pelastuksensa näytti hänelle laonnottomaksi, hän soilei

Beduiinia ja eufimmaïfessä liittolisu'ensa palawu'essa, kyyneleet silmissä, tarjosi hänelle, tuu buonoimman welwoitetun liittolisu'en merkitä, tukkaron, jossa oli sata sekiniä.

Beduiini ei ottanut lahjaa, jota Osmanni suuresti ihmetteli. Sillä ajalla lahestyi heitä terjäläinen yuisella jalalla, peitetty reväleillä ja haamoilla. Hän käänsi Osmannin puoleen, jota piti tukkaroa sekinein teralla, ja puhui: "Armela jaisuus taitaa olla sinulle tuttu, rikas matkamies: sammuta kotolaisesi nätkä ja jano! anna yksi ruupia täysinäisestä tukkarestasi sille, jolla ei ole mitään; yksi ruupia petastaa minun piinawaisesta helteestä, illaksi toivon tällä avulla tulla matkani päähän, ilman sitä häwitän voimani ja minun täytyy hukkua raatelewaisten petojen tyuhsä.

"Anttakoon sinua Alla!" vastasi Osmanni, pannen taskuunsa paksun tukkaron sekinein kanssa, "waan minulla ei ole' sinulle yhtäkään ruupiaa, minä menen Jumalata rukoilemaan Mekkaan ja Medinaan, Diarbekistä, ja minulla ei ole enemmän rahaa ainoastaan tarpeekseni matkalle sinne ja takaisin. Kaikki luammatset ja'oin minä kausatle lähteissäni isänimaasta; säälin sinua, waan auttaa en voi".

Beduiini otti sätin webuää ja nahka sätin wetä, ja antoi ne waimaiselle.

"Ota! sammuta! nälkäsi ja janosi, wahwista heikkentyneet wimaasi, ja mennään yhdessä. Kau-
punki, mihin sinä menet, on samalla tiellä, jota
myöten menee karawaani; minä saatan sinua.

"Waan minä tulen hiljaan, usein lepään,
puhui kerjäläinen. Niin istaha' hewoiseni sel-
kään! wastasi Beduiini, hyppäsi sen selästä, is-
tutti siihen köyhän, otti hewosen suitsista ja saat-
toi häntä hiljaan.

"Heitä häntä", sanoi Osmanni Beduiinille;
lopetiakaamme puheemme, näyttäkäämme toinen
toisellemme". . . .

— Puheemme, wastasi Beduiini, — jo ain-
moin loppui, me selkiästi näytimme toinen toisel-
lemme kansojemme etuisuu'en urhollisuudessa, hy-
wäntahtoisuudessa ja anteliaisuudessa.

Wuista, Osmanni, että jokapaikassa on hy-
vän tahtoisia ihmisiä, ja jokapaikassa on myös
pahojaki.

Osmanni ymmärsi tämän wastauksen taiten
visteljäisyy'en, ja wannoï esisänsä parralla kos-
taa Beduiinille uskalluksestaan. Kohta satoi hän
täyttää aikomuksensa. Beduiini nukkui sywään
uneen; karawaani nousi, ja Osmanni heitti hywän-
tekiänsä keskelle erämaata, uhrisi kaitille waa-
roille; ja ettei Beduiini woisi tawata karawaania,
warasti hän häneltä saman mustan hewosen —
koko Beduiinin omaisuu'en.

Ja onni ei rangaissut häntä? Ei! hän eli huwituksessa, ja piiritetynä ilolta, kuoli.

Diarbekilaiset muistelevat häntä surkuttelemisella, isät ja äitit asettaawat häntä esimerkiti lapsillensa.

Ah! kuinka paljo on tarwis tietää, kuinka kauan pitää tutkia ihmistä, ettei hairastua itse hyväatekewäisyy'sensäki.

